

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Veřejné příjmy, rozpočty a daně

Definice daně

Funkce daní

Veřejné příjmy

- Vládní rozpočty jsou naplňovány veřejnými příjmy. Řadíme sem i tzv. parafiskální (mimorozpočtové) fondy – například fond dopravní infrastruktury.
- Existují různé druhy veřejných příjmů – daňové příjmy jsou v rámci veřejných příjmů zásadní. Veřejné příjmy je možné dělit na:
 - návratné (půjčky a emise obligací) a nenávratné (daně, poplatky, výnosy státních firem, kapitálové příjmy atp.)
 - běžné (určitým způsobem se opakující) a kapitálové (spíše jednorázové, např. příjmy z prodeje, půjčky apod.)
 - nedaňové (poplatky, úvěry, emise obligací, kapitálové příjmy) a daňové (v ČR u státního rozpočtu tvoří více jak 95 % příjmů příjmy daňové)

Definice daně

Daň je...

- povinná,
 - Nemůžete se dobrovolně rozhodnout, zda budete daň platit, či nikoliv.
- nenávratná,
 - Nefunguje jako půjčka, kterou by stát po nějaké době vracel.
- neúčelová,
 - Není zpravidla určeno, pro jaký účel bude využita.
- neekvivalentní,
 - Poměr odvedené daně nijak nekoresponduje s mírou využívání veřejných statků.
- zákonem určená,
 - Daň je vždy vybírána na základě zákona. O co si zákonodárce neřekne, to se neplatí.
- ...platba do veřejného rozpočtu.

Definice daně

Jaké daně už znáte?

Najdete daň, která nesplňuje všechny uvedené definiční prvky?

Vysvětlete prvek neekvivalence v případě daní a pojistného na zákonné pojištění.

O jaké nejkurióznější dani jste slyšeli?

Kdybyste mohli uvalit daň na cokoliv, co by to bylo?

Vysvětlete, jak se od sebe odlišují následující platby: daň, clo, poplatek, pojistné na zákonné pojištění.

Poplatky

- platby za zboží a služby, které mají ekvivalentní charakter;
- ekvivalence často není dodržena
- z administrativních důvodů je častá paušalizace

Jaké poplatky platíte? Jaké poplatky znáte?

Dokážete určit jednoznačnou hranici mezi daní a poplatkem?

Funkce daní

- Fiskální funkce
 - Veřejné výdaje je třeba nějak zafinancovat. Základním příjmem veřejných rozpočtů jsou příjmy daňové.
- Alokační funkce
 - Daně je možné využít k přerozdělení prostředků v rámci trhu, tj. odebrat je z jedné části trhu, kde je prostředků více, tam, kde je jich méně a jsou tam žádoucí.
- Redistribuční funkce
 - Daně je možné využít také k přerozdělení prostředků od bohatších skupin poplatníků k chudším.
- Stabilizační funkce
 - Daně mohou být podle určitých teorií využity i ke zmírňování cyklických výkyvů v ekonomice. Otázkou je jednoznačné působení daní a načasování daňových změn.

Funkce daní

Jaká daň přináší do veřejných rozpočtů nejvíce prostředků?

Jaká daň zajišťuje alokaci prostředků v rámci trhu?

Jaká z daní nejlépe naplňuje redistribuční funkci?

Jakými daňovými změnami se dá stabilizovat určitý ekonomický cyklus? Uvažujte například o zajištění zaměstnanosti nebo stabilizaci cenové hladiny.

Literatura

Vančurová, A., Láchová, L. a H. Zídková (2020). Daňový systém 2020. Wolters Kluwer.

Maaytová, A., Ochrana F. a J. Pavel (2015). Veřejné finance v teorii a praxi. Grada Publishing.